Laboratoriya ishi 2. Tarmoqlanish operatorlari.

Ishning maqsadi: Talabalarga tarmoqlanuvchi jarayonlar haqida malumot berish va ulardan dasturlashda foydalanish.

Kerakli jixoz va vositalar: kompyuter, proyektor

Nazariy ma'lumot

Tarmoqlanuvchi jarayonni hisoblash yo'li ma'lum bir shartni bajarilishi yoki bajarilmasligiga qarab tanlanadi. Tarmoqlanuvchi jarayonlarni hisoblash uchun shartli operatordan foydalaniladi. Shartli operatori ikki xil ko'rinishda bo'ladi:

- toʻliq shartli operator;
- chala shartli operator.

Chala shartli operatorda shart rost xolatda operatorning 2 qismi ishga tushadi, agar shart yolgʻon boʻlsa, operator turgan qatordan soʻngi qator ishlatiladi.

```
if (<shart>) {<operatorlar>;}
```

Toʻliq shartli operatorda shart rost xolatda operatorning 2 qismi ishga tushadi, agar shart yolgʻon boʻlsa, 2 qismi ishga tushadi.

```
if (<shart>) {<operatorlar>;} else {<operatorlar>;}
```

Amaliy qism:

Tarmoqlanuvchi jarayonlarni dasturlash uchun bir nechta misollarni koʻrib chiqamiz.

```
1-misol. Y=\begin{cases} ax + b \ x > 1, \\ ax^2 + bx + c \ x < 1, \end{cases}
```

a=1, b=2, c=3 ga teng boʻlgananiqlikda hisoblang.

```
int x,y; float a=1,b=2,c=3;
cout<<"x="; cin>>x;
if (x>=1){
    y=a*x+b; cout<<"y="<<y<<endl;
}
else{
    y=a*x*x+b*x+c; cout<<"y="<<y<<endl;
}</pre>
```

2-misol. Butun son berilgan. Agar berilgan son musbat boʻlsa, 1 ga oshirilsin, aks xolda oʻzgartirilmasin. Hosil boʻlgan sonni yekranga chiqaruvchi dastur tuzilsin.

```
int a;
cout<<"a="; cin>>a;
if (a>0)
{
      cout<<"birga oshirilsin \n"<<a+1<< endl;
}
else
{
      cout<<"o`zgartirilmasin \n"<<a<< endl;
}
Natija:1

Natija:2

a=2
birga oshirilsin
3</pre>
Natija:1

Natija:2
```

3- misol. Butun son berilgan. Agar berilgan son musbat boʻlsa, 1 ga oshirilsin, agar manfiy boʻlsa 2 ga kamaytirilsin. Agar 0 ga teng boʻlsa 10 ni oʻzlashtirsin. Hosil boʻlgan sonni yekranga chiqaruvchi dastur tuzilsin.

Dastur kodi:

```
int a;
cout<<"a="; cin>>a;
if (a>0){
      cout<<"birga oshirilsin \n"<<a+1<< endl;</pre>
if (a<0){
      cout<<"ikkiga kamaytirilsin \n"<<a-2<< endl;</pre>
if (a==0){
      cout<<"o`nni o`zlashtirsin\n"<<10<< endl;</pre>
 Natija:1
                            Natija:2
                                                      Natija:3
                                                      a=0
                            a=-10
 a=6
                                                      o`nni o`zlashtirsin
 birga oshirilsin
                            ikkiga kamaytirilsin
                            -12
```

4-misol. Uchta son berilgan. Shu sonlar orasida nechta musbat son borligini aniqlovchi dastur tuzing.

Dastur kodi:

```
int a,b,c;
     cout<<"a="; cin>>a;
     cout<<"b="; cin>>b;
     cout<<"c="; cin>>c;
if (a>0 && b>0 && c>0)
     {cout<<"Uchta musbat son \n"<< endl;}</pre>
```

Natija:1

a=1
b=2
c=5
Uchta musbat son

Natija:2 a=-9 b=5 c=-2 bitta musbat son

Topshiriqlar:

1.
$$y = \begin{cases} \begin{cases} zx^2 + 9x^3 + 4x & x > 4 \\ zx + 6^x - 3^t & x \le 4 \end{cases} & z \ge 6 \\ \begin{cases} zx - 7x + z & x < 4 \\ z^x + dx^2 + z^x & x \ge 4 \end{cases} & z < 6 \end{cases}$$
 2.
$$y = \begin{cases} \begin{cases} zx^2 + 9x^4 + 4x & x > 1 \\ zx + 6^x - 3^t & x \le 1 \end{cases} & z \ge a \\ \begin{cases} zx - 7x + z & x < 4 \\ z^x + dx^2 + z^x & x \ge 4 \end{cases} & z < a \end{cases}$$

3.
$$y = \begin{cases} 5x^2 + 12x, & x > 10, \\ 3x^2 - 2x, & 5 \le x \le 10, \\ 3\sin^2 x + 4, & x < 5. \end{cases}$$
 4.
$$y = \begin{cases} 2x^3 + 5x^2, & x > 10, \\ 3x^2 - 2x + 1, & -9 \le x \le 10, \\ 3\sin^2 x + 4, & x < -9. \end{cases}$$

5.
$$y = \begin{cases} ax^2 + bx^a, & x > 7, \\ 3x^5 - 5x, & 3 \le x \le 7, \\ 3\sin^a x + b^a, & x < 3. \end{cases}$$
 6.
$$y = \begin{cases} 5x^5 + x^4 + x^3 + 1, & x > 6, \\ 3x^2 - 2x + ax, & 2 \le x \le 6, \\ 3\sin^2 x + 4, & x < 2. \end{cases}$$

7.
$$y = \begin{cases} 2x^3 + 5x^2, & x > 5, \\ 3x^a - 2x, & -2 \le x \le 5, \\ 3\sin^2 x + 4, & x < -2. \end{cases}$$
 8.
$$y = \begin{cases} 5x^5 + 3x^4 + 2x^3 + x + 1, & x > 7, \\ 3x^4 - 2x + bx, & -2 \le x \le 7, \\ 3\sin^3 x + 4, & x < -2. \end{cases}$$

9.
$$y = \begin{cases} 3x^4 + 2x^2, & x > 6, \\ 3x^2 - 2x, & 3 \le x \le 6, \\ 3\sin^2 dx + d, & x < 3. \end{cases}$$
10.
$$y = \begin{cases} ax^2 + bx^b, & x > 10, \\ 3x^3 - 5x, & 0 \le x \le 10, \\ 3\sin^b x + b^b, & x < 0. \end{cases}$$

11.
$$y = \begin{cases} 5x^2 + 12x, & x > 1, \\ 3x^2 - 2x, & -5 \le x \le 1, \\ 3\sin^2 x + 4, & x < -5. \end{cases}$$
 12.
$$y = \begin{cases} 3x^2 - 4x + 3, & x > 10, \\ 5x^9 + 12x - 18, & 1 \le x \le 10, \\ 3\cos^2 x + 4, & x < 1. \end{cases}$$

13.
$$y = \begin{cases} 8x^2 + 12x^3, & x > 8, \\ \sqrt{3x^2 - 2x}, & 1 \le x \le 8, \\ \sqrt[5]{3\sin^2 x + 4}, & x < 1. \end{cases}$$
 14.
$$y = \begin{cases} 2x^4 + 2x^5, & x > 8, \\ \sqrt{3x^3 - 2x + 2a}, & 1 \le x \le 8, \\ \sqrt[5]{3\sin^2 x + 4} - 5b, & x < 1. \end{cases}$$

15.
$$y = \begin{cases} 2x^5 + 5x^3, & x > 2, \\ 3x^a - 2x, & -4 \le x \le 2, \\ 3\sin^4 x + 4, & x < -4. \end{cases}$$
 16.
$$y = \begin{cases} 5x^5 + x^4, & x > 6, \\ 3x^2 - 2x + zx, & 2 \le x \le 6, \\ 3\sin^2 x + \cos^2 x, & x < 2. \end{cases}$$

17.
$$y = \begin{cases} 3x^4 - 4x, & x > 10, \\ 5x^3 + 12x, & 1 \le x \le 10, \\ 3\cos^4 x + 4, & x < 1. \end{cases}$$
 18.
$$y = \begin{cases} 3x^5 + x^4 + x^3 + x + 1, & x > 1, \\ 5x^2 - 2x + qx, & -2 \le x \le 1, \\ 5\sin^2 x + x + 4, & x < -2. \end{cases}$$

- 19. butun son berilgan agar berilgan son musbat bo'lsa 1 ga oshirilsin aks xolda o'zgartirilmasin
- 20. butun son berilgan agar berilgan son musbat bo'lsa 1 ga oshirilsin aks xolda 2 ga kamaytirilsin
- 21. butun son berilgan agar berilgan son musbat bo'lsa 1 ga oshirilsin manfiy bo'lsa 1 ga kamaytirilsin 0 ga teng bo'lsa 10 ga tenglansin
- 22. uchta butun son berilgan shu sonlar orasidan nechtasi musbat ekanini aniqlovchi.
- 23. uchta butun son berilgan shu sonlar orasidan nechtasi musbat, nechtasi manfiy ekanini aniqlovchi.
- 24. A va B sonlar berilgan shu sonlarni shunday alamashtiringki kattasi A kichigi B ga teng bo'lib qolsin natijada birinchi ekranga kichigini ikkinchi kattasini chiqaruvchi dastur.
- 25. Ava B butun sonlar berilgan agar bu sonlar teng bo'lsa ularning yig'indisini xisoblasin A kata bo'lsa B ni chiqarsin aks xolda A ni chiqarsin, ikkalasi xam 0 ga teng bo'lsa 10 ni chiqarsin.

- 26. A va B butun sonlar berilgan agar ular bir biriga teng bo'lmasa ikkalasi ham A ga teng bo'lib qolsin agar teng bo'lsa 0 ga teng bo'lib qosin
  - 27. uchta butun son berilgan shu sonlarni kichigini aniqlovchi dastur.
- 28. uchtaA,B,C butun son berilgan agar A=B+C bo'lsa B va C birga orttirilsin, A<B+C bo'lsa A 100 ga orttirilsin A>B+C bo'lsa A 100 ga kamaytirilsin.
- 29. 20 ta savoldan iborat xa yo'q o'ynini yarating. Bunda xa 1 ga teng yo'q 0 ga teng bo'lsin.
- 30. Insonni pisixologik xolatini aniqlovchi 10 ta savoldan iborat xa yo'q dasturini tuzing Bunda xa 1 ga teng yo'q 0 ga teng bo'lsin.